USPJEŠNOST POSLOVANJA OBRTA RASHLAD

Žuvela, Katarina

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:790674

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

USPJEŠNOST POSLOVANJA OBRTA RASHLAD

Mentorica: **Studentica:**
Prof. dr. sc. Dragana Grubišić **Katarina Žuvela**

Split, svibanj 2021.

SADRŽAJ

1. UVOD 1

1.1. Definicija problema 1

1.2. Cilj rada 1

1.3. Metode rada 1

1.4. Struktura rada 2

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI 3

2.1. Financijski izvještaji 3

2.1.1. Bilanca 5

2.1.2. Račun dobiti i gubitka 8

2.1.3. Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice 9

2.1.4. Izvještaj o novčanom toku 10

2.1.5. Bilješke uz financijska izvješća 11

2.2. Pokazatelji uspješnosti 12

2.2.1. Pokazatelji likvidnosti 13

2.2.2. Pokazatelji zaduženosti 14

2.2.3. Pokazatelji aktivnosti 15

2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti 16

2.2.5. Pokazatelji profitabilnosti 17

2.2.6. Pokazatelji investiranja 18

3. ANALIZA USPJEŠNOSTI OBRTA RASHLAD 20

3.1. Opći podatci obrta Rashlad 20

3.2. Analiza poslovanja obrta Rashlad 21

3.2.1. Financijski podatci obrta Rashlad 21

3.2.2. Financijski pokazatelji obrta Rashlad 22

3.2.2.1. Pokazatelji likvidnosti obrta Rashlad 22

3.2.2.2. Pokazatelji zaduženosti obrta Rashlad 24

3.2.2.3. Pokazatelji aktivnosti obrta Rashlad 25

3.2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti obrta Rashlad 27

3.2.2.5. Pokazatelji profitabilnosti obrta Rashlad 28

3.2.2.6. Pokazatelji investiranja obrta Rashlad 29

4. ZAKLJUČAK 30

LITERATURA 31

PRILOZI **32**
SAŽETAK **33**
SUMMARY **33**

1. UVOD

Svake godine, prema Zakonu o računovodstvu, poduzeće (obrt) je dužno sastavljati i javno predstaviti financijske izvještaje. Godišnji financijski izvještaji moraju istinito prikazivati financijsku situaciju poduzeća, a samim time i kompletno poslovanje. Informacije koje predstavljaju moraju biti sastavljene prema računovodstvenim zakonima te razumljive pojedincima kojima su namjenjene. Kako bi se detaljnije promotrila uspješnost obrta Rashlad radit će se analize financijskih izvještaja i to pomoću najpoznatije analize, analize pokazatelja uspješnosti. Dakle, izračunat će se pokazatelji uspješnosti obrta Rashlad te će se iznijeti rezultati i zaključci vezani za uspješnost poslovanja. Od financijskih izvještaja koristit će se bilanca i račun dobiti i gubitka, a od pokazatelja pokazatelji likvidnosti, pokazatelji zaduženosti, pokazatelji aktivnosti, pokazatelji ekonomičnosti, pokazatelji profitabilnosti i pokazatelji investiranja.

1.1. Definicija problema

Problem rada je utvrditi posluje li obrt Rashlad uspješno. Odgovor na to pitanje dobit će se analizom financijskih izvješća temeljem kojih će se izračunati potrebni pokazatelji uspješnosti.

1.2. Cilj rada

Cilj rada je analizirati pokazatelje uspješnosti poslovanja te interpretirati njihove rezultate u razdoblju od 2015. do 2019. godine.

1.3. Metode rada

Pri pisanju rada koristit će se opće metode rada: deskripcija, dedukcija, analiza, sinteza, komparativna metoda, metoda kompilacije te matematičko-statističke metode koje spadaju u posebne znanstvene metode.

Metoda **kompilacije** provlačit će se tijekom cijelog rada jer podrazumijeva preuzimanje tuđih stavova i zaključaka, dok će se **dedukcija** najviše koristiti u teorijskom dijelu rada koji je utemeljen na činjenicama i zakonitostima. **Deskripcija** predstavlja proces jednostavnog opisivanja i iznošenja činjenica te empirijskih potvrđivanja odnosa i veza, ali bez znanstvenih tumačenja, te će se primijenit u trećem (empirijskom) dijelu rada. Nadalje, metoda **analize** koristit će se tijekom cijelog rada jer predstavlja raščlanjivanje pojedine cjeline na jednostavne dijelove ili elemente. **Matematičko-statičkom** metodom izračunavat će se pokazatelji u empirijskom dijelu, a **komparativnom** metodom će se usporediti dobiveni rezultati kroz određena razdoblja. **Sinteza** je postupak spajanja dijelova ili elemenata u određenu cjelinu te će se koristiti kroz cijeli rad.

1.4. Struktura rada

Rad se sastoji od četiri dijela. U **prvom** dijelu nalazi se uvod u kojem su definire sljedeće komponente ovog rada: problem, cilj, metode te struktura rada. U **drugom** dijelu rada teorijski su obrađeni financijski izvještaji i pokazatelji uspješnosti koji će biti korišteni u empirijskom dijelu rada. **Treći**, empirijski dio, predstavlja kratki opis obrta Rashlad te izračune i interpretacije pokazatelja uspješnosti na primjeru obrta Rashlad, dok se **četvrti** dio sastoji od zaključka koji sažeto iznosi spoznaje i rezultate rada. Na kraju rada nalaze se literatura, prilozi i sažetak.

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI I POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

2.1. Financijski izvještaji

Analiza financijskih izvještaja može se opisati kao proces primjene različitih analitičkih sredstava i tehnika s pomoću kojih se podaci iz financijskih izvještaja pretvaraju u upotrebljive informacije relevantne za upravljanje.[1]

Kada pričamo o financijskim izvještajima, računovodstvo je posebno važno jer sagledava stanje imovine poduzeća, izvora imovine, prihoda, rashoda te financijskog rezultata, i na taj način omogućava kontrolu rada i upravljanja imovinom. Isto tako, postojanje adekvatne evidencije omogućuje pravodobno izvršavanje obveza, utvrđivanje slabosti u poslovanju, donošenje korektivnih mjera itd.[2]

Razlikuju se sljedeće vrste računovodstva:

- financijsko računovodstvo,
- računovodstvo troškova i
- upravljačko računovodstvo.

Kako bi izvještaji bili razumljivi i usporedivi, prilikom njihova sastavljanja i prezentiranja nužno je pridržavati se računovodstvenih standarda i zakonskih propisa.[3] Zakonski propisi vezani za računovodstvo i same financijske izvještaje uređeni su Zakonom o računovodstvu (ZOR).

Temeljne financijske izvještaje čine:

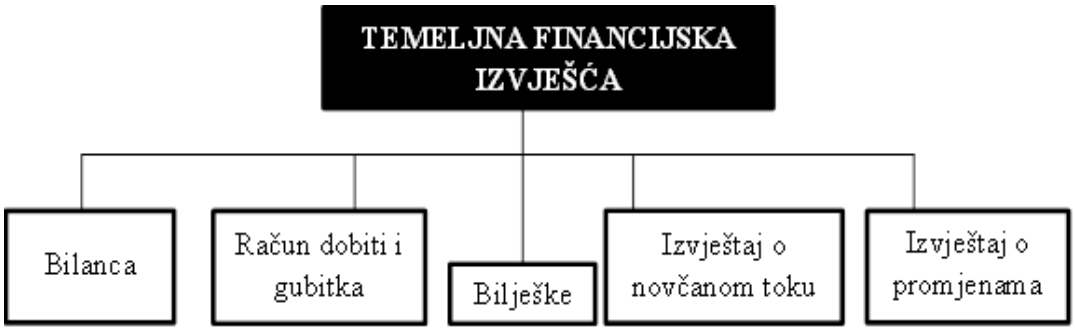
- bilanca (izvještaj o financijskom položaju),
- račun dobiti i gubitka (izvještaj o uspješnosti poslovanja),
- izvještaj o promjenama vlasničke glavnice,
- izvještaj o novčanom toku i
- bilješke uz financijske izvještaje.

[1]Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.) Analiza financijskih izvještaja 2. prošireno izdanje, MASMEDIA, Zagreb, op. cit., str. 32.
[2] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op.cit., str. 47.
[3] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op.cit., str. 46.

„Poduzetnici koji su obveznici primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja u sklopu sastavljanja svojih godišnjih financijskih izvještaja nisu obvezni sastavljati izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.“[4] Također, mali i mikro poduzetnici dužni su sastavljati samo bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje.[5]

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesiranja podataka i pojavljuju se kao nosioci računovodstvenih informacija. Informirati korisnike znači predočiti im sve relevantne i istodobno pouzdane informacije u obliku i sadržaju prepoznatljivom i razumljivom osobama kojima su namjenjene.[6] Moraju pružiti istinit i fer prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika.[7] Nasuprot tome, postoje prigovori da se na financijske izvještaje često primjenjuje 'kreativno računovodstvo' pa oni ne odražavaju stvarno stanje subjekata. Računovođe najbolje znaju da u tome ima istine. Međutim, računovodstvo je puno savršeniji sustav nego što bi se reklo na prvi pogled. Zbog toga će analiza financijskih izvještaja, čak i kada su dostupni podatci lažirani ili nepotpuni, pokazati više od očekivanog ako računovođe analitičari posjeduju vještinu analiziranja.[8]

Svi izvještaji (Slika 1) međusobno su povezani. Neki su statističkog karaktera (npr. Bilanca), budući da prikazuju situaciju u određenoj točki vremena, dok drugi pokazuju promjene ekonomskih kategorija u određenom razdoblju te stoga imaju dinamički karakter (npr. Račun dobiti i gubitka).[9]

Slika 1: Temeljni financijski izvještaji

Izvor: Prikaz autorice prema knjizi Analiza financijskih izvještaja, Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L.

[4] Narodne novine, (2015.): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 78.
[5] Narodne novine, (2015.), op. cit., broj 78.
[6] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 52.
[7] Narodne novine, (2015.), op. cit., broj 78.
[8] Belak, V. (2014.) Analiza poslovne uspješnosti, RRIF, Zagreb, op. cit., str. 2.
[9] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 52.

U međusobnoj interakciji navedena financijska izvješća govore o 'zdrastvenom stanju' nekog poduzeća. Utvrđivanje i razumijevanje tog 'stanja' znači imati mogućnost donositi primjerene racionalne poslovne odluke.[10] Prema tome, analiza financijskih izvještaja usmjerena je na kvantitativne financijske informacije i zbog toga se često naziva i financijskom analizom.

2.1.1. Bilanca

Bilanca predstavlja prikaz stanja i strukture imovine i njenih izvora, promatranog subjekta u određenom trenutku tj. na određeni dan, izraženih u financijskim terminima. U računovodstvu se imovina poduzeća naziva aktiva, a izvori imovine pasiva.[11]

Dakle, bilanca ima dva dijela, aktivu i pasivu, na osnovi kojih se utvrđuje imovinsko stanje, odnosno financijski položaj poduzeća. U razmatranju financijskog položaja posebno je bitna struktura imovine, struktura obveza i kapitala, kao i njihova međusobna povezanost i uvjetovanost.[12]

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja ističu da su elementi imovina (sredstva), obveze i kapital (glavnica) u izravnom odnosu[13].

- imovina je resurs koji je pod kontrolom samog poduzeća, proizlazi iz prošlih događaja od kojeg se očekuju buduće ekonomske koristi,
- obveze su postojeći dugovi poduzeća, proizašli su iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjnje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi i
- kapital jest ostatak imovine umanjen za obveze.

Imovina se sistematizira u dvije osnovne grupe. To su:

- kratkotrajna imovina (tekuća ili obrtna imovina) i
- dugotrajna imovina (stralna ili fiksna imovina).

[10] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 52.
[11] Belak, V. (2006.) Profesionalno računovodstvo : prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić i parneri, Zagreb, op. cit., str. 48
[12] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 53.
[13] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 53.

Kratkotrajna imovina predstavlja onaj dio ukupne imovine za koji se očekuje da će se pretvoriti u novčani oblik u vremenskom razdoblju manjem od godine dana, dok je dugotrajna imovina ona imovina koja dulje ostaje vezana u tom obliku i za koju se ne očekuje da će se pretvoriti u novac u tako kratkom razdoblju.

Za potrebe poslovnog odlučivanja podjela imovine na dugotrajnu i kratkotrajnu je nužna, ali ne i dovoljna. Stoga se ti osnovni oblici dalje sistematiziraju na nekoliko osnovnih pod oblika (Slika 2 i Slika 3).[14]

Slika 2: Kratkotrajna imovina

Izvor: Prikaz autorice prema knjizi Analiza financijskih izvještaja, Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L.

Slika 3: Dugokotrajna imovina

Izvor: Prikaz autorice prema knjizi Analiza financijskih izvještaja, Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L.

[14] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 56., str. 57.

Imovina poduzeća kojom to poduzeće raspolaže i koju kontrolira, ima svoje podrijetlo, svoj put i način pritjecanja u poduzeće, tj. izvore od kojih je pribavljena. Izvori imovine su različite pravne i fizičke osobe koje svoju imovinu ulažu u neko poduzeće. Primjerice, to su vlasnici, druga poduzeća, banke i druge financijske institucije, građani itd..[15] Obveze prema fizičkim i pravnim osobama nastaju nabavljanjem imovine od određenih izvora.

„**Obveza** je dužnost ili odgovornost da se postupi ili nešto izvrši na određeni način.“[16] Kratkoročne obveze čine obveze koje je potrebno podmiriti u kraćem roku, tj. u roku koji je kraći od godine dana. To su uglavnom obveze prema dobavljačima za nabavljeni materijal, roba i sl.. Dugoročne obveze obuhvaćaju sve obveze koje dospijevaju na naplatu u roku duljem od godine dana. Najčešće su to obveze za primljene dugoročne kredite od banaka ili drugih financijskih institucija te obveze po emitiranim obveznicama.[17]

Kapital je vlastiti izvor financiranja imovine poduzetnika i predstavlja ostatak imovine nakon podmirivanja obveza. Kapital se u pasivi bilance detaljnije raščlanjuje na: upisani kapital, kapitalne rezerve, rezerve, revalorizacijske rezerve, rezerve fer vrijednosti, zadržana dobit ili preneseni gubitak i dobit ili gubitak tekuće godine.[18]

Razlika između ukupne imovine i ukupnih obveza čini vlasničku glavnicu odnosno kapital poduzeća što je bolje prikazano na Slici 4.

Slika 4: Bilančna ravnoteža

Izvor: Prikaz autorice

[15] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 58.
[16] Narodne novine, (2015.), broj 78
[17] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 59.
[18] Narodne novine, (2015.), op. cit., broj 78

Na osnovi bilance mogu se spoznati mnoga činjenična stanja o poslovanju i financijskom položaju. Stoga je upravo bilanca temeljni financijski izvještaj koji prikazuje financijski položaj poduzeća i koji služi kao podloga za ocjenu sigurnosti poslovanja.[19]

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

„**Račun dobiti i gubitka** je prikaz prihoda, rashoda i financijskog rezultata u određenom vremenskom razdoblju.“[20] Za razliku od bilance koja prikazuje stanje imovine i izvora imovine na određeni dan, račun dobiti i gubitka prikazuje financijski rezultat ostvaren u određenom vremenskom razdoblju.[21]

„Uspješnost poslovanja obično se definira kao sposobnost ostvarivanja određenih ciljeva. Ciljevi poslovanja mogu biti različiti, a to znači da i uspješnost poslovanja ovisi o postavljenim kriterijima i definiranim ciljevima. Najčešći cilj koji se ističe jest profitabilnost poslovanja. Je li to ostvareno i u kojoj mjeri, vidi se iz izvještaja koji se zove račun dobiti i gubitka (ili izvještaj o dobiti).“ [22]

Glavni elementi računa dobiti i gubitka su:

- prihod,
- rashod i
- dobit ili gubitak.

„**Prihodi** nastaju kao posljedica povećanja imovine ili smanjenja obveza, i to onog dijela koji će poslije utjecati na promjene u visini (povećanju) kapitala.“[23] Ukupni prihod poduzeća čini, u najvećoj mjeri, vrijednost prodanih proizvoda i usluga koje je poduzeće proizvelo. To znači da u prihod poduzeća ne ulazi vrijednost neprodanih proizvoda koji su ostali na zalihama, ali

[19] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 53.-59.
[20] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment IX. Dopunjeno i izmijenjeno izdanje, RRiF, Zagreb, str. 427.
[21] Belak, V. (2006), op. cit., str. 58.
[22] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), str. 67.
[23] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), str. 70.

se ne uključuje vrijednost prodanih gotovih proizvoda koji su ostali iz prethodne godine, a prodani su u razdoblju za koje se utvrđuje ukupni prihod.[24]

Prihodi se dijele na:

- poslovne prihode,
- prihode od financiranja i
- izvanredne prihode.

Pri tome prve dvije vrste prihoda čine prihode iz redovitog poslovanja.

„**Rashodi** čine negativnu komponentu financijskog rezultata. Nastaju kao posljedica trošenja, odnosno smanjenja imovine ili povećanje obveza. Nasuprot prihodima, oni utječu na smanjenje glavnice ili kapitala poduzeća.“[25]

Rashodi se dijene na:

- poslovne rashode,
- financijske rashode i
- izvanredne rashode.

Pri tome prve dvije vrste rashoda čine rashode iz redovitog poslovanja.

Dobit predstavlja povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja, a utvrđuje se sučeljavanjem prihoda i rashoda. Dobit se koristi i kao mjerilo uspješnosti ili kao temelj za druga mjerenja. **Gubici** predstavljaju smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja, a utvrđuju se sučeljavanjem prihoda i rashoda u slučaju da su rashodi veći od prihoda.[26]

2.1.3. Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice

Izvještaj o promjenama vlasničke glavnice prikazuje strukturu vlastitog kapitala i promjene na svim stavkama vlastitog kapitala na kraju izvještajnog razdoblja u odnosu na početak

[24] Grubišić, D. (2013) Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet u Splitu, Split, op. cit., str. 262.
[25] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), str. 71.
[26] Narodne novine, (2015.), op. cit., broj 86.

razdoblja.[27] Najznačajnija promjena u kapitalu proizlazi iz zadržane dobiti. Zadržana dobit se povećava sa stvaranjem dobiti, a smanjuje se za iznos ostvarenog gubitka te za iznos dividendi.[28]

Izvještaj o promjenama glavnice sadrži podatke o kapitalu, pričuvama, te isplaćenim dividendama koje se preuzimaju iz knjigovodstvenih stanja na posljednji dan obračunskog razdoblja. Uz navedene podatke se prilažu i promjene računovodstvenih politika i ispravke temeljih pogrešaka, a svrha izvješća je prikazati pomjene neto vrijednosti tvrtke, odnosno bogatstva dioničara, pri čemu se u bilješci navodi uzrok rasta ili pada glavnice.[29]

Ponekad se ovaj izvještaj prikazuje u skraćenoj formi, a sve ostale informacije o promjenama na kapitalu prikazuju se u bilješkama uz financijske izvještaje. Tada je jedino važno da sve bitne informacije budu prezentirane i dostupne korisnicima.[30]

2.1.4. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku iskazuje novčane tokove odnosno, priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata u određenom obračunskom razdoblju. Novac obuhvaća novac u blagajni i depozite po viđenju, dok su novčani ekvivalenti kratkotrajna visoko likvidna ulaganja[31], te se može promatrati kao novčanik poduzetnika u koji novac dolazi od naplata i odlazi radi plaćanja različitih obveza.[32]

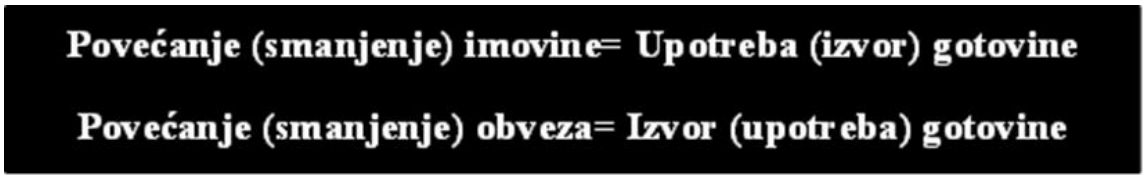
U izvješću se tokovi klasificiranju prema aktivnostima:

- poslovne aktivnosti,
- investicijske aktivnosti i
- financijske aktivnosti.

[27] Belak, V. (2006), op. cit., str. 37.
[28] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 87.
[29] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), op. cit., str. 434.
[30] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 88.
[31] Narodne novine, (2015.), op. cit., broj 86
[32] Belak, V. (2006), op. cit., str. 78.

Poslovne aktivnosti vezane su za tekuće poslove tvrtke i račune bilance, vezane za kratkotrajnu imovinu i kratakoročne obveze te amortizaciju. Ove aktivnosti imaju za cilj ostvarenje neto dobitka. **Investicijske aktivnosti** su rezultat investiranja i dezinvestiranja u realnu imovinu te dugoročna investiranja i dezinvestiranja u financijsku imovinu. Naposljetku se navode **financijske aktivnosti** koje su rezultat prikupljanja novca za tekuće poslovanje i investiranja tvrtke te za servisiranja preuzetih obveza.[33]

Gotovinski tokovi poslovnih aktivnosti mogu se prikazati direktnom metodom (prikazom glavnih grupa bruto novčanih primitaka i izdataka) i indirektnom metodom (na temelju bilance i računa dobiti i gubitka)[34]. Pri tome se koriste osnovna pravila novčanih tokova (Slika 5):

Slika 5: Osnovna pravila gotovinskih tokova

Izvor: Prikaz autorice prema Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 433.

2.1.5. Bilješke uz financijska izvješća

„**Bilješke uz financijska izvješća** predstavljaju detaljniju dopunu i razradu podataka iz bilance, računa dobitka i gubitka i izvješća o novčanom tijeku. Bilješke trebaju pratiti razradu podataka u pojedinim izvješćima radi smislene prezentacije ključnih informacija. Bilješke se svode na dvije osnovne grupe bilješki: one koje objašnjavaju računovodstvene politike koje su primijenjene u izradi izvješća, te ostale podatke koji su važni za razumijevanje izvješća.“[35]

Bilješke trebaju sadržavati sve informacije koje se direktno ne vide iz temeljnih izvještaja, a nužne su za njihovo razumijevanje i ocjenu poslovanja. Sastavljanje i prezentiranje dodatnih

[33] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), op. cit., str. 430.
[34] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), op. cit., str. 430.
[35] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 434.

informacija u formi bilješki povećava kvalitetu i upotrebljivosti računovodstvenih informacija.[36]

O podatcima koji će biti prezentirani u bilješkama, a time i o potpunosti bilješki, njihovoj točnosti i razumljivosti odlučuje direktor. S obzirom da ne žele otkrivati previše informacija konkurenciji, bilješke često znaju biti nepotpune i nejasne.[37]

2.2. Pokazatelji uspješnosti

„Analizom financijskih izvješća nastoji se doći do procjene trenda veličine, dinamike i rizičnosti budućih gotovinskih tijekova tvrtke. Radi stjecanja cjelovite slike o perspektivi tvrtke čija izvješća su predmet analize potrebno je rezultate procijeniti u svjetlu vremenske dinamike, rezultata konkurencije i korporacijske strategije, uz pravilan izbor pokazatelja.“[38]

Pokazatelj je racionalni broj koji stavlja u odnos (dijeli) jednu ekonomsku veličinu s drugom ekonomskom veličinom. Analiza putem pokazatelja najčešće je korištena analiza financijskih izvješća. Predstavlja prvu fazu financijske analize.

Pokazatelji analize financijskih izvještaja su:[39]

- pokazatelji likvidnosti,
- pokazatelji zaduženosti,
- pokazatelji aktivnosti,
- pokazatelji ekonomičnosti,
- pokazatelji profitabilnosti i
- pokazatelji investiranja.

[36] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 89.
[37] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), op. cit., str. 434.
[38] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 461.
[39] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 244.

2.2.1. Pokazatelji likvidnosti

„Pokazatelji likvidnosti se koriste za procjenu sposobnosti tvrtke da udovolji kratkoročnim obvezama kratkotrajnom imovinom (gotovinom ili imovinom koja se može na kratak rok pretvoriti u gotovinu).“[40]

„**Koeficijent trenutne likvidnosti** ukazuje na sposobnost poduzeća za trenutačno podmirenje obveza,“[41] a može se izračunati kao u formuli 1.

$$Koeficijent\ trenutne\ likvidnosti = \frac{Novac}{Kratkoročne\ obveze} \quad (1)$$

Koeficijent ubrzane likvidnosti se koristi za procjenu sposobnosti poduzeća da udovoljiti svojim kratkoročnim obvezama upotrebom svoje najlikvidnije imovine.[42] „To znači da se na likvidnost računa iz pozicije raspoložive gotovine i naplate potraživanja iz bilance.“[43] Izračun ovog pokazatelja prikazuje formula 2.

$$Pokazatelji\ ubrzane\ likvidnosti = \frac{Novac + Potraživanja}{Kratkoročne\ obveze} \quad (2)$$

Koeficijent tekuće likvidnosti (tekući odnos, tekući pokazatelj) je najbolji pojedinačni indikator likvidnosti.[44] Prikazuje odnos između tekuće aktive i pasive. Drugim riječima, prikazuje u kojoj mjeri su tekuće obveze koje dospijevaju na plaćanje u roku manjem od godinu dana pokrivene tekućom imovinom koja je spremna na plaćanje u roku kraćem od godinu dana od datuma bilance (formula 3).[45]

$$Pokazatelji\ tekuće\ likvidnosti = \frac{Kratkotrajna\ imovina}{Kratkoročne\ obveze} \quad (3)$$

[40] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 442.
[41] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), str. 248.
[42] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), op. cit., str. 443.
[43] Belak, V. (2014.), str. 151.
[44] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), op. cit., str. 442
[45] Belak, V. (2014.), op. cit., str. 147.

„**Koeficijent financijske stabilnosti** predstavlja omjer dugotrajne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obveze.“[46], a računa se po formuli 4.

$$Koeficijent\ financijske\ stabilnosti = \frac{Dugotrajna\ imovina}{Glavnica\ (vlastiti\ kapital) + Dugoročne\ obveze} \quad (4)$$

2.2.2. Pokazatelji zaduženosti

„Pokazatelji zaduženosti koriste se za procjenu financijskog rizika tvrtke.“[47] Najčešći pokazatelji zaduženosti poduzeća su **koeficijent zaduženosti, koeficijent vlastitog financiranja i koeficijent financiranja** (formule od 5 do 7). Svi navedeni pokazatelji formirani su na temelju bilance i zbog toga se često govori kako oni održavaju statičku zaduženost. U biti, ti su pokazatelji odraz strukture pasive i prikazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala te koliko je imovine financirano iz tuđeg kapitala.[48]

$$Koeficijent\ zaduženosti = \frac{Ukupne\ obveze}{Ukupna\ imovina} \quad (5)$$

$$Koeficijent\ vlastitog\ financiranja = \frac{Glavnica}{Ukupna\ imovina} \quad (6)$$

$$Koeficijent\ financiranja = \frac{Ukupne\ obveze}{Glavnica} \quad (7)$$

Pokriće troškova kamata i faktor zaduženosti (formule 8 i 9) ukazuju na dinamičku zaduženost. Utvrđuju se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka.[49]

$$Pokriće\ troškova\ kamata = \frac{Dobit\ prije\ poreza\ i\ kamata}{Kamate} \quad (8)$$

$$Faktor\ zaduženosti = \frac{Ukupne\ obveze}{Zadržana\ dobit + Amortizacija} \quad (9)$$

[46] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), str. 250.
[47] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 448.
[48] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 250.
[49] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 250.

Stupnjevi pokrića I i II (formule 10 i 11) računaju se na temelju bilance i prikazuju pokriće dugotrajne imovine glavnicom odnosno glavnicom uvećanom za dugoročne obveze.[50]

$$Stupanj\ pokrića\ I = \frac{Glavnica}{Dugotrajna\ imovina} \quad (10)$$

$$Stupanj\ pokrića\ II = \frac{Glavnica + Dugoročne\ obveze}{Dugotrajna\ imovina} \quad (11)$$

2.2.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti poznati su još i pod nazivom koeficijenti obrta. Oni ukazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu.[51] „Pokazatelji menadžmenta imovine koriste se za ocjenu efikasnosti kojom se upravlja imovinom tvrtke za generiranje date razine prodaje, tj. ocjenu njene poslovne efikasnosti.“[52]

Koeficijent obrtaja ukupne imovine prikazuje koliko se puta obrne imovina poduzeća tijekom jedne godine (formula 12).

$$Koeficijent\ obrta\ ukupne\ imovine = \frac{Ukupni\ prihod}{Ukupna\ imovina} \quad (12)$$

Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine prikazuje koliko se poduzeće koristi kratkotrajnom imovinom pri stvaranju profita (formula 13).

$$Koeficijent\ obrta\ kratkotrajne\ imovine = \frac{Ukupni\ prihod}{Kratkotrajna\ imovina} \quad (13)$$

Koeficijent obrtaja potraživanja utvđuje koliko je vremena potrebno da poduzeće naplati svoja potraživanja (formula 14).

[50] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 251.
[51] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 251.
[52] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 444.

$$Koeficijent\ obrta\ potraživanja = \frac{Prihodi\ od\ prodaje}{Potraživanja} \quad (14)$$

Koeficijent naplate potraživanja u danima utvrđuje vrijeme koje je potrebno da se prosječna prodaja pretvori u novac (formula 15).

$$Koeficijent\ naplate\ potraživanja\ u\ danima = \frac{Broj\ dana\ u\ godini\ (365)}{Koeficijent\ obrta\ potraživanja} \quad (15)$$

2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti

„Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda te pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Računaju se na temelju podataka računa dobiti i gubitka.“[53]

Pokazatelj ukupne ekonomičnosti (formula 16) predstavlja odnos ukupnih prihoda i ukupnih rashoda poslovanja.

$$Ekonomičnost\ ukupnog\ poslovanja = \frac{Ukupni\ prihodi}{Ukupni\ rashodi} \quad (16)$$

Želi li se kompleksnije sagledati ekonomičnost, potrebno je računati i druge pokazatelje (formule od 17 do 19). Na taj se način može bolje sagledati utjecaj ostalih (parcijalnih) ekonomičnosti na ukupnu ekonomičnost poslovanja.[54]

$$Ekonomičnost\ poslovanja\ (prodaje) = \frac{Prihodi\ od\ prodaje}{Rashodi\ od\ prodaje} \quad (17)$$

$$Ekonomičnost\ financiranja = \frac{Financijski\ prihodi}{Financijski\ rashodi} \quad (18)$$

$$Ekonomičnst\ izvanrednih\ aktivnosti = \frac{Izvanredni\ prihodi}{Izvanredni\ rashodi} \quad (19)$$

[53] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), str. 252.
[54] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 252.

2.2.5. Pokazatelji profitabilnosti

„Pokazatelji profitabilnosti izražavaju snagu zarade tvrtke, odnosno pokazuju ukupni efekt likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarenja profita.“[55] Kad se govori o pokazateljima profitabilnosti, uobičajeno se razmatraju pokazatelji marže profita, rentabilnost ukupne imovine te rentabilnost vlastitog kapitala.[56]

Marža profita izračunava se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka, a razlikuju se **neto i bruto marže profita** (formule 20 i 21) čija je razlika u obuhvatu poreza u brojniku pokazatelja. Usporedu li se ova dva pokazatelja uočit će se da je razlika u tome koliko relativno, u odnosu na ostvareni ukupni prihod, iznosi porezno opterećenje.[57]

$$Neto\ marža\ profita = \frac{Neto\ dobit + Kamate}{Ukupni\ prihod} \quad (20)$$

$$Bruto\ marža\ profita = \frac{Dobit\ prije\ poreza + Kamate}{Ukupni\ prihod} \quad (21)$$

Rentabilnost se računa na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka, te se, kao i kod profitne marže, razlikuju **neto rentabilnost imovine i bruto rentabilnost imovine** (formule 22 i 23). Također, glavna razlika između navedenih pokazatelja je u obuhvatu poreza u brojniku pokazatelja. Dakle, razlika između ova dva pokazatelja ukazuje na relativno porezno opterećenje u odnosu na ukupnu imovinu.

$$Neto\ rentabilnost\ imovine = \frac{Neto\ dobit + Kamate}{Ukupna\ imovina} \quad (22)$$

$$Bruto\ rentabilnost\ imovine = \frac{Dobit\ prije\ poreza + Kamate}{Ukupna\ imovina} \quad (23)$$

[55] Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), str. 450.
[56] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 253.
[57] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 253.

U kontekstu pokazatelja profitabilnosti, uobičajeno se računa i **rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice)**. Ovaj pokazatelj profitabilnosti ujedno je i najznačajniji, a prikazan je formulom 24.

$$Rentabilnost\ vlastitog\ kapitala\ (glavnice) = \frac{Neto\ dobit}{Vlastiti\ kapital\ (glavnica)} \quad (24)$$

2.2.6. Pokazatelji investiranja

Pokazateljima investiranja mjeri se uspješnost ulaganja u dionice poduzeća. Osim podataka iz financijskih izvještaja, potrebni su i podatci o dionicama posebice o broju dionica i njihovoj tržišnoj vrijednosti. U nastavku će biti navedeni značajniji pokazatelji investiranja (formule od 25 do 30).[58]

$$Dobit\ po\ dionici\ (EPS) = \frac{Neto\ dobit}{Broj\ dionica} \quad (25)$$

$$Dividenda\ po\ dionici\ (DPS) = \frac{Dio\ neto\ dobiti\ za\ dividende}{Broj\ dionica} \quad (26)$$

$$Odnos\ isplate\ dividendi\ (DPR) = \frac{Dividenda\ po\ dionici\ (DPS)}{Dobit\ po\ dionici\ (EPS)} \quad (27)$$

$$Odnos\ cijene\ i\ dobiti\ po\ dionici\ \left({}^{P}/_{E}\right) = \frac{Tržišna\ cijena\ dionice\ (PPS)}{Dobit\ po\ dionici\ (EPS)} \quad (28)$$

$$Ukupna\ rentabilnost\ dionice = \frac{Dobit\ po\ dionici\ (EPS)}{Tržišna\ cijena\ dionice\ (PPS)} \quad (29)$$

$$Dividenda\ rentabilnost\ dionice = \frac{Dividenda\ po\ dionici\ (DPS)}{Tržišna\ cijena\ dionice\ (PPS)} \quad (30)$$

[58] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 254.

Najznačajniji pokazatelji investiranja jesu pokazatelji rentabilnosti dionice. Razlikuju se **ukupna i dividenda rentabilnosti dionice**, odnosno to su pokazatelji rentabilnosti vlastitog kapitala. Međutim, bitno je iskazati da ovdje vlastiti kapital nije iskazan po knjigovodstvenoj vrijednosti, već prema tržišnoj vrijednosti.[59]

[59] Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.), op. cit., str. 254.

3. ANALIZA USPJEŠNOSTI OBRTA RASHLAD

3.1. Opći podatci obrta Rashlad

Rashlad je obrt za proizvodnju i montažu rashladnih uređaja. Vlasnik i osnivač obrta je Vjekoslav Barčot, a obrt broji 8 zaposlenika. Šifra obrta prema NKD-u je 2825 (proizvodnja rashladne i ventilacijske opreme, osim za kućanstvo).[60]

Osnovan je 06. 03. 1990. godine, kao maloobrtnička radnja u Veloj Luci na otoku Korčuli. Od samih početaka do danas Rashlad značajno proširuje asortiman svojih proizvoda, pa je tako od servisiranja manjih rashladnih sistema na početku prešao na proizvodnju, ugradnju, održavanje i servisiranje industrijskih uređaja u rashladnoj tehnici, uključujući brodske rashladne sisteme te projektiranje. Prodajno tržište obrta se od privatnih kupaca i malih lokalnih poduzeća na početku, s vremenom proširilo na velike poslovne kupce iz cijele regije.[61]

Djelatnosti kojima se Rashlad bavi su:

- projektiranje,
- proizvodnja rashladne opreme,
- postavljanje i održavanje rashladnih uređaja i
- preventivno održavanje rashladne opreme i instalacija.

Kvalificirani djelatnici izrađuju **projekte** hlađenja i klimatizacije prema željama i potrebama kupaca, koristeći najnovije svjetske tehnologije. Surađujući sa svjetskim proizvođačima rashladne opreme u ponudi imaju vrhunske **proizvode**, koje koriste u različitim granama tehnike i industrije. Uz projektiranje, **proizvodnju** i same proizvode njihova djelatnost podrazumijeva **servis** i rezervne dijelove. Ugovorno održavaju sisteme, a nadogradnjom i modernizacijom produljuju radni vijek opreme.[62]

[60] Popis razreda djelatnosti prema NKD (2007.), [Internet], raspoloživo na: http://www.fzplus.hr/download/PrijavaPoreza8/Popis%20razreda%20djelatnosti%20prema%20NKD%202007.pdf [16. 04. 2021.]

[61] InterMedia projekt (2021), [Internet], raspoloživo na: https://intermediaprojekt.hr/uspjesne-price-primjeri-projekata/eu-fondovi-pomazu-razvoj-malog-i-srednjeg-poduzetnistva-85-bespovratne-potpore-za-novo-radno-vozilo-obrta-rashlad-vela-luka/ [16. 04. 2021.]

[62] Rashlad obrt (2020.) : O nama, [Internet], raspoloživo na: http://rashlad.com/O_nama.html [16. 04. 2021.]

Njihov prioritet je profesionalni pristup i susretljivost u rješavanju problema vjerujući da je to najbolji način za održavanje visoke razine usluga.[63]

3.2. Analiza poslovanja obrta Rashlad

3.2.1. Financijski podatci obrta Rashlad

U nastavku je prikazana skraćena verzija bilance i računa dobiti i gubitaka (Tablica 1 i Tablica 2). Koristeći podatke iz navedenih financijskih izvještaja izračunat će se pokazatelji uspješnosti obrta Rashlad za razdoblje od 2015. do 2019. godine.

Tablica 1: Skraćena bilanca obrta Rashlad (u kunama)

BILANCA					
Godine	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
AKTIVA					
1. Dugotrajna imovina	113.553	373.821	365.229	599.417	509.680
2. Kratkotrajna imovina	1.420.227	1.151.080	1.311.738	1.242.272	1.155.168
a) Zalihe	206.572	812.389	208.752	304.677	173.896
b) Potraživanja	889.590	197.964	900.898	587.565	526.316
c) Kratkotrajna fin. imovina	11.000	0	0	0	14.000
d) Novac	313.065	140.727	202.088	350.030	440.956
3. Ukupna imovina	1.533.780	1.524.901	2.971.402	2.118.152	1.675.324
PASIVA					
1. Glavnica (vlastiti kapital)	442.062	245.114	439.672	688.903	864.074
a) Temeljni (upisani) kapital	20.000	23.182	23.182	23.182	23.182
b) Zadržana dobit	201.792	385.344	125.932	232.413	637.880
c) Kapitalni dobitak/gubitak	220.270	-163.412	290.558	433.308	203.012
2. Dugoročne obveze	0	135.723	110.599	166.549	245.565
3. Kratkoročne obveze	595.692	313.801	1.417.220	305.505	292.028
4. Ukupne obveze	595.692	449.524	1.527.819	472.054	537.593

Izvor: Prilagodila autorica prema financijskim podatcima obrta Rashlad

[63] Rashlad obrt (2020.)

Tablica 2: Skraćeni račun dobiti i gubitka obrta Rashlad (u kunama)

RAČUN DOBITI I GUBITKA					
Godine	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
1. Prihodi od prodaje	2.108.801	2.048.509	4.431.679	4.111.281	4.108.335
2. Financijski prihodi	1.817	230	258	843	398
3. Financijski rashodi	3.859	7.420	13.751	11.071	10.050
a) Rashodi s osnove kamata	960	1.421	6.244	6.916	7.174
4. Ukupni prihodi	2.112.590	2.062.611	4.450.604	4.252.710	4.149.890
5. Ukupni rashodi	1.832.679	2.226.023	4.118.424	3.693.715	3.867.262
6. Dobit/gubitak prije oporezivanja	279.911	-163.412	332.180	558.995	282.628
7. Neto dobit (dobit razdoblja)	220.270	-163.412	290.558	433.308	203.012

Izvor: Prilagodila autorica prema financijskim podatcima obrta Rashlad

3.2.2. Financijski pokazatelji obrta Rashlad

3.2.2.1. Pokazatelji likvidnosti obrta Rashlad

Pokazatelji likvidnosti utvrđuju se na temelju podataka iz bilance. Prikazuju sposobnost obrta da u roku podmiruje sve svoje kratkoročne (tekuće) obveze. Prema formulama 1, 2, 3 i 4 izračunat će se pokazatelji likvidnosti (Tablica 3).

Tablica 3: Pokazatelji likvidnosti

LIKVIDNOST					
Godina	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,53	0,45	0,14	1,15	1,51
Koeficijent ubrzane likvidnosti	2,02	1,08	0,78	3,07	3,31
Koeficijent tekuće likvidnosti	2,38	3,67	0,93	4,07	3,96
Koeficijent financijske stabilnosti	0,26	0,98	0,66	0,70	0,46

Izvor: Izračun autorice prema financijskim podatcima obrta Rashlad

Koeficijent trenutne likvidnosti je najmanje pouzdan pokazatelj likvidnosti. Ipak, može se uočiti kako je obrt sposoban podmirivati kratkoročne obveze raspoloživim novcem. Iako je minimalna poželjna vrijednost 0,10, obrt ima značajno veću trenutnu likvidnost kroz razdoblje od 2015. do 2019. godine.

Koeficijent ubrzane likvidnosti je nešto bolja mjera u odnosu na trenutnu likvidnost, trebala bi iznositi 1 ili više od 1. Obrt, prema izračunatim pokazateljima u razdoblju od 2015. do 2019. godine, održava normalnu likvidnost što znači da ima brzo unovčive imovine minimalno onoliko koliko ima kratkoročnih obveza. Drukčije rečeno, obrt je sposoban u vrlo kratkom roku osigurati određenu količinu novca. Izuzetak je 2017. godina čiji koeficijent iznosi 0,78 što bi značilo da te godine obrt nije uspio održati normalnu likvidnost, tj. osigurati određenu količinu novca.

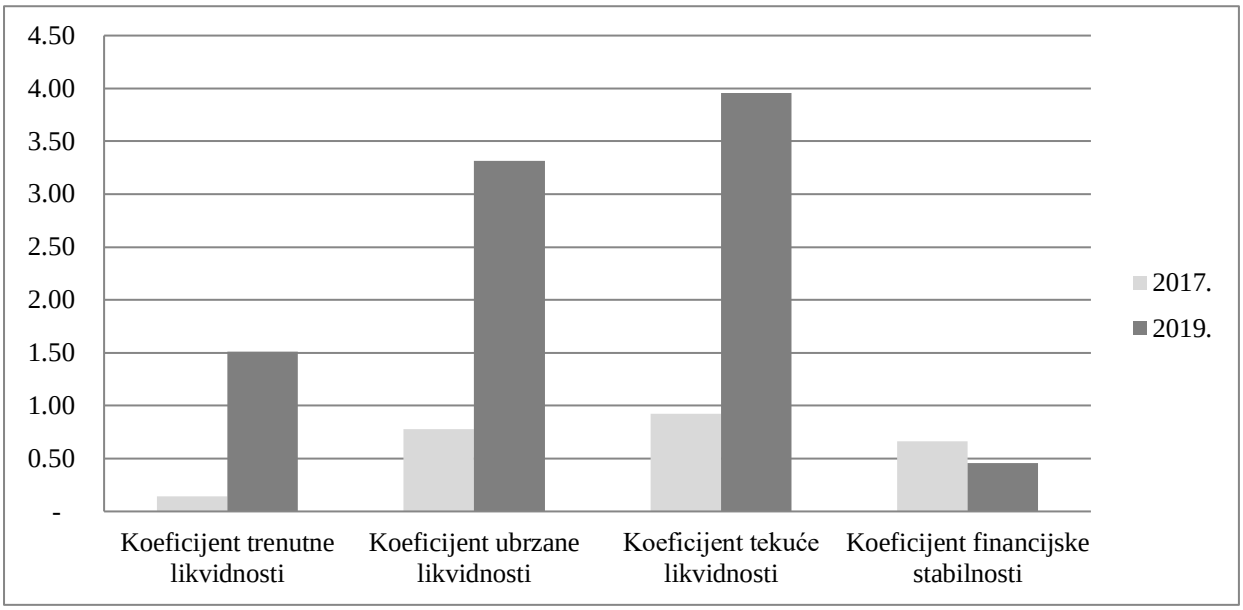
Ipak, prethodna dva pokazatelja nisu pouzdani u tolikoj mjeri da prikazuju realnu sliku likvidnosti poduzeća. Puno značajniji pokazatelji u mjerenju likvidnosti su koeficijent tekuće likvidnosti i koeficijent financijske stabilnosti.

Koeficijent tekuće likvidnosti u pravilu bi trebalo biti veći od 2, što je u ovom obrtu i slučaj. Obrt ima minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine nego što ima kratkoročnih obveza. Dakle, dio kratkotrajne imovine je financirano iz kvalitetnih dugoročnih izvora. To je prilično važno za obrt kako ne bi postojali rizici unovčenja kratkotrajne imovine. U tom slučaju se zaključuje da je obrt Rashlad sposoban podmiriti kratkoročne obveze, odnosno da je likvidan kroz sve promatrane godine, izuzevši 2017. godinu u kojoj je koeficijent tekuće likvidnosti 0,98.

Koeficijent financijske stabilnosti obrta Rashlad u 2016. godini (0,98) u odnosu na 2015. godinu (0,26) ima tendenciju rasta što nije dobro jer to prikazuje smanjenje likvidnosti. Međutim, iz godine u godinu taj se odnos mijenja tako da se jednu godinu povećavao, a drugu smanjivao. Primjerice, 2015., 2017. i 2019. godine obrt Rashlad imao je povećanu likvidnost i financijsku stabilnost. Jer što je vrijednost ovog pokazatelja manja, to je likvidnost i financijska stabilnost veća. Nasuprot tome, 2016. i 2018. godine, prema ovom pokazatelju, likvidnost je bila smanjena, međutim, kad povežemo sva navedena razdoblja može se reći da je obrt financijski stabilan.

Uvažavajući sve navedeno može se zaključiti da je stanje likvidnosti u obrtu Rashlad više nego zadovoljavajuće. Prema izračunatim koeficijentima ističe se 2019. godina s visokim rezultatima te 2017. s nešto slabijim rezultatima u odnosu na ostale promatrane godine. Navedena 2017. godina iako slabija i dalje nije zabrinjavajuća te obrt ne treba poduzimati dodatne mjere. Razlika između navedene dvije godine prikazana je u Grafu 1.

Graf 1: Razlika između najmanje likvidne i najviše likvidne godine

Izvor: Prikaz autorice prema izračunatim pokazateljima likvidnosti obrta Rashlad

3.2.2.2. Pokazatelji zaduženosti obrta Rashlad

Pokazatelji zaduženosti prikazani u Tablici 4 formirani su na temelju bilance. Oni predstavljaju odraz strukture pasive i pokazuju koliko je imovine financirano iz glavnice i obveza, a računaju se pomoću formula 5, 6, 7 i 8.

Faktor zaduženosti (formula 9) neće se računati jer je on u ovom slučaju indikator zaduženosti koji se računa iz zadržane dobiti i amortizacije, a poznato je da se iz njih ne mogu podmirivati obveze. Nadalje, stupnjevi pokrića se (formule 10 i 11) mogu promatrati kao pokazatelji likvidnosti te ih je iz tog razloga nepotrebno računati.

Tablica 4: Pokazatelji zaduženosti

ZADUŽENOST					
Godina	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
Koeficijent zaduženosti	39%	29%	51%	22%	32%
Koeficijent vlastitog financiranja	0,29	0,16	0,15	0,33	0,52
Koeficijent financiranja	1,35	1,83	3,47	0,69	0,62
Pokriće troškova kamata	291,57	- 115,00	53,20	80,83	39,40

Izvor: Izračun autorice prema financijskim podatcima obrta Rashlad

Koeficijent zaduženosti pokazuje koliki se dio imovine financira iz tuđih izvora. Gornja granica stupnja zaduženosti trebala bi biti 50%, samim time što je stupanj zaduženosti veći to je veći rizik u ulaganje, što u ovom obrtu nije slučaj. Obrt Rashlad ima stupanj zaduženosti maksimalno 51% što pokazuje da se obrt maksimalno 51% financira iz tuđih izvora. To je izrazito dobro za poslovanje, posebice kada uzmemo u obzir da je to ujedno i najlošiji prikaz zaduženosti u razdoblju od 2015. do 2019. godine. Najbolji rezultat ostvaren je u 2018. godini od svega 22% financiranja iz tuđih izvora.

Koeficijent financiranja predstavlja istu informaciju kao i koeficijent zaduženosti samo kroz drukčiji odnos. Maksimalna vrijednost omjera duga i glavnice je 1:1, što znači da se društvo ne bi trebalo zaduživati preko vrijednosti vlasničke glavnice. U promatranim razdobljima do 2018. godine ukupan dug je bio veći od ukupne glavnice i to u najvećem omjeru od 3,47:1. U 2018. godini omjer duga i glavnice se smanjio na 0,69:1 te se u tom tonu nastavlja i u 2019. godini. Takav odnos je već značajno bolji jer je ukupni dug manji od ukupne glavnice.

Koeficijent vlastitog financiranja obrta Rashlad u razdoblju od 2015. godine do 2017. bilježi pad vlastitog financiranja, a nakon 2017. bilježi rast. Bolje rečeno, od 2017. godine u obrtu je smanjena zaduženost, a povećan udio vlastitog financiranja.

Pokriće troškova kamata obrta Rashlad u 2015. godini je veće od 1 što znači da je dobit prije poreza i kamata koja je ostvarena u poslovanju 291,57 puta veća od plaćenih kamata. To je ujedno i najviše pokriće kamata u promatranim razdobljima. Međutim, u 2016. godini je ostvaren gubitak razdoblja te je zbog toga prisutan negativan rezultat. Ipak, svih ostalih godina su ostvarene dobiti, pa je tako već 2017. godine dobit prije poreza i kamata bila 53,20 puta veća od plaćenih kamata.

3.2.2.3. Pokazatelji aktivnosti obrta Rashlad

Pokazatelji aktivnosti se izračunavaju na temelju podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Riječ je o koeficijentima obrtaja imovine i pripadajućim danima vezivanja, koji su prikazani su u Tablici 5, a izračunati prema formulama 12, 13, 14 i 15.

Tablica 5: Pokazatelji aktivnosti

AKTIVNOST					
Godina	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
Koeficijent obrtaja ukupne imovine	1,38	1,35	1,50	2,01	2,48
Koeficijent obrtaja kratkotrajne imovine	1,49	1,79	3,39	3,42	3,59
Koeficijent obrtaja potraživanja	2,37	10,35	4,92	7,00	7,81
Koeficijent naplate potraživanja u danima	153,97	35,37	74,20	52,16	46,76

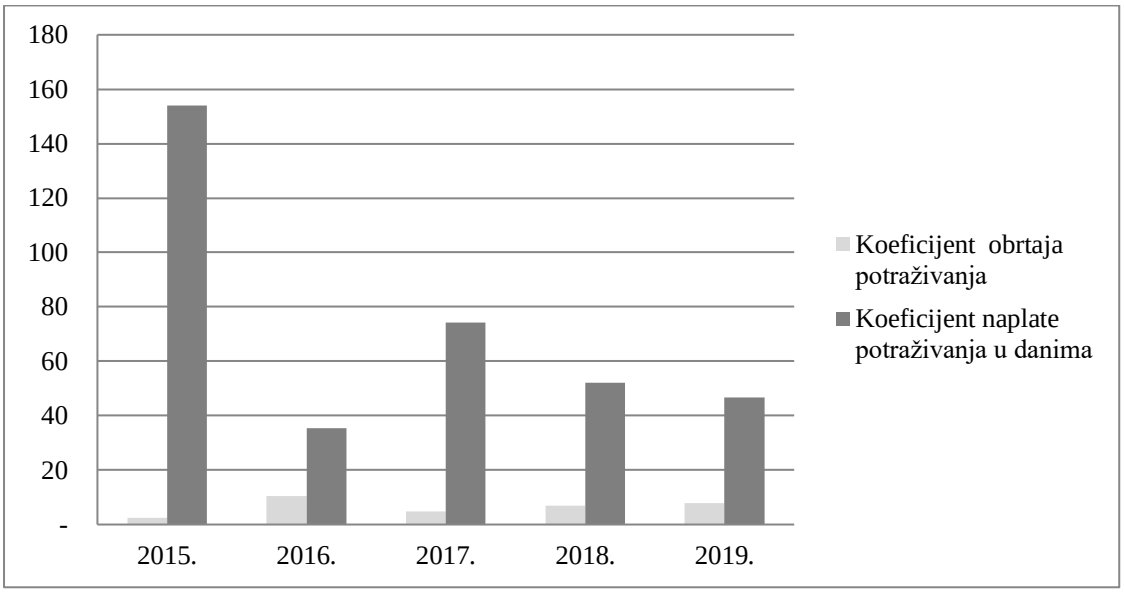
Izvor: Izračun autorice prema financijskim podatcima obrta Rashlad

Koeficijenti obrtaja ukupne imovine i koeficijenti obrtaja kratkotrajne imovine, u razdoblju od 2015. do 2019. godine imaju tendenciju povećanja što znači da se smanjuje prosječno trajanje obrta imovine. Poželjno je da izračunate vrijednosti budu što veće. Tako se ističu najviši koeficijenti u 2019. godini u kojoj jedna novčana jedinica ukupne imovine stvara 2,48 novčanih jedinica ukupnih prihoda.

Koeficijenti obrta potraživanja kroz promatrana razdoblja variraju. Najistaknutije variranje je uočeno u razdoblju od 2015. do 2016. godine kada koeficijent ima tendenciju rasta sa 2,37 na 10,35. To znači da se drastično smanjilo trajanje naplate potraživanja. Međutim, u narednoj 2017. godini koeficijent iznosi 4,92 što znači da je te godine produženo trajanje naplate potraživanja. Ipak, to je zanemarivo s obzirom da je prethodio veliki porast u 2016. godini. Sagledavajući dalje, ponovno nastupa tendencija rasta, odnosno, kraća trajanja naplate potraživanja i tako sve do 2019. godine.

Nadovezujući se na prethodni pokazatelj može se uočiti kako rezultati koeficijenata obrta potraživanja i koeficijenata naplate potraživanja u danima prikazuju ista kretanja, samo u drugom odnosu (Graf 2). Bolje rečeno, koeficijent naplate potraživanja prikazan je u danima. Kao što je već navedeno, u razdoblju od 2015. do 2016. godine četverostruko se smanjio broj dana naplate što je za obrt Rashlad iznimno dobar rezultat. Nadalje, nakon takvog dobrog poslovanja dolazi do manjeg porasta dana za naplatu, ali i dalje takav porast ne može negativno utjecati na poslovanje. Nakon tog manjeg povećanja, ponovno dolazi do pada broja dana što dokazuje kako obrt Rashlad posluje dobro i teži konstantnom poboljšanju.

Graf 2: Odnos koeficijenta obrta potraživanja i koeficijenta naplate potraživanja u danima

Izvor: Prikaz autorice prema izračunatim pokazateljima aktivnosti obrta Rashlad

3.2.2.4. Pokazatelji ekonomičnosti obrta Rashlad

Pokazatelji ekonomičnosti se računaju na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. Prikazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda. Prikazani su u Tablici 6, a izračunati su prema formulama 16 i 18.

U kontekstu pokazatelja ekonomičnosti računaju se i ekonomičnost poslovanja (formula 17) te ekonomičnost izvanrednih aktivnosti (formula 19). Ove pokazatelje nije moguće izračunati jer u računu dobiti i gubitka nisu iskazani podatci koji bi se trebali koristiti pri izračunu navedenih pokazatelja.

Tablica 6: Pokazatelji ekonomičnosti

EKONOMIČNOST					
Godina	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,15	0,93	1,08	1,15	1,07
Ekonomičnost financiranja	0,47	0,03	0,02	0,08	0,04

Izvor: Izračun autorice prema financijskim podatcima obrta Rashlad

Ekonomičnost poslovanja trebala bi iznositi više od 1, a što je veća vrijednost pokazatelja predstavlja i višu ekonomičnost. U obrtu Rashlad ukupna ekonomičnost poslovanja svih je promatranih godina bila viša od 1. Izuzetak je 2016. godina u kojoj je Rashlad imao povećani rizik nepodmirivanja obveza, ali obzirom da je svih ostalih godina ekonomično poslovao, nije došlo do toga.

Ekonomičnost financiranja u razdoblju od 2015. do 2019. godine je puno manja od 1. Takvi bi rezultati trebali predstavljati neekonomično poslovanje i veliki rizik nepodmirivanja obveza. Međutim, taj rezultat ne utječe bitno na poslovanje i ekonomičnost obrta Rashlad jer je udio financijskih prihoda i rashoda iznimno malen u odnosu na ukupne prihode i rashode.

3.2.2.5. Pokazatelji profitabilnosti obrta Rashlad

Pokazatelji profitabilnosti prikazani u Tablici 7 razmatraju pokazatelje marže profita te rentabilnost ukupne imovine. Izračunavaju se po formulama 20, 22 i 24. Ostali pokazatelji se ne izračunavaju jer ne prikazuju konačno stanje profitabilnosti u obrtu.

Tablica 7: Pokazatelji profitabilnosti

PROFITABILNOST					
Godine	**2015.**	**2016.**	**2017.**	**2018.**	**2019.**
Neto rentabilnost imovine (ROA)	14%	-11%	10%	21%	13%
Neto marža profita	10%	-8%	7%	10%	5%
Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice) (ROE)	50%	- 67%	66%	63%	23%

Izvor: Izračun autorice prema financijskim podatcima obrta Rashlad

Neto rentabilnost imovine u obrtu Rashlad promatrana je u razdoblju od 2015. do 2019. godine. Najviša neto rentabilnost imovine je u 2018. godini, iznosi 21% i pokazuje kako je na jednoj kuni ukupne imovine ostvareno 0,21 kuna dobiti. Dalje, najniža vrijednost neto rentabilnosti imovine je 10% u 2017. godini, te pokazuje kako na jednu kunu ukupne imovine obrt ostvaruje 0,10 kuna dobiti. Ovim pokazateljem prikazano je da obrt Rashlad sposoban ostvarivati povrate na temelju raspoloživih resursa. Međutim, što je vrijednost pokazatelja viša, učinkovitost u upotrebi imovine obrta je bolja tako da bi obrt Rashlad i dalje trebao voditi računa o još i višoj vrijednosti ovog pokazatelja.

Rentabilnost vlastitog kapitala (glavnice) jedan je od najznačajnijih pokazatelja. Prikazuje kako obrt Rashlad ima dosta visoke udjele vlastitog kapitala. Najviše udjele imala je 2017. godina. Bolje rečeno, na jednu kunu vlastitog kapitala (vlasničke glavnice) ostvareno je 0,66 kuna dobiti. Dakle, prema izračunatim pokazateljima u razdoblju od 2015. do 2019. godine, obrt Rashlad poslovao je profitabilno s prilično visokim postotcima udjela vlastitog kapitala u poslovanju što je iznimno pohvalno za svako poslovanje.

Neto marža profita u promatranim razdobljima kreće se od 5% do 10% što je zadovoljavajuće za svako poslovanje, a pogotovo za vrstu djelatnosti kojom se bavi Obrt Rashlad. Bolje rečeno, nakon podmirenja svih troškova i poreza na dobit obrtu ostaje 10% prihoda, odnosno, 5% prihoda. Taj dio prihoda može biti iskorišten za reinvestiranje poslovanja ili ga vlasnici mogu podijeliti međusobno.

Podatci iz 2016. godine negativnog su predznaka što znači da je poduzeće te godine imalo gubitak razdoblja. Međutim, to su zanemarujući rezultati koji nisu imali većeg negativnog utjecaja na ostala razdoblja.

3.2.2.6. Pokazatelji investiranja obrta Rashlad

Zbog nedostatka podataka o dionicama, cijenama i dividendama **pokazatelji investiranja** obrta Rashlad neće u ovom radu biti izračunati već samo teorijski objašnjeni u teorijskom dijelu rada pod naslovom 2.2.6..

4. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji predstavljaju završnu fazu računovodstvenog procesa. Može se reći da su oni nosioci računovodstvenih informacija, a informacije koje se prenose oblikom i sadržajem, moraju biti prepoznatljive i razumljive te pružati valjan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja obrta. Od financijskih izvještaja obrađivani su bilanca, koja je statičkog karaktera, te račun dobiti i gubitka koji je dinamičkog karaktera. Prema navedena dva financijska izvješća, u razdoblju od 2015. do 2019. godine, računali su se pokazatelji uspješnosti poslovanja obrta Rashlad. Izračunati pokazatelji su: likvidnost, zaduženost, aktivnost, ekonomičnost i profitabilnost.

Obrt Rashlad ima visoku razinu **likvidnosti**. Sposoban je u kratkom roku osigurati određenu količinu novca, podmiriti kratkoročne obveze, a i financijski je stabilan. Za **zaduženost** obrta bitno je naglasiti, što je stupanj zaduženosti veći, da je veći i rizik u ulaganje. S obzirom da je najviši koeficijent 51% financiranja iz tuđih izvora, obrt nema problema s prevelikim rizicima odnosno nije prezadužen. Pokazatelji **aktivnosti** mogu se nazvati i pokazateljima obrtaja. Koeficijenti obrtaja ukupne imovine i kratkotrajne imovine ukazuju na konstantno smanjenje prosječnog trajanja obrta imovine, što je jako dobro za poslovanje. Koeficijent naplate potraživanja u danima bilježi manja povećanja i smanjenja što dokazuje da obrt teži konstantnom poboljšanju. U razdoblju od 2015. do 2019. godine obrt je poslovao **ekonomično** uz zanemarivi izuzetak iz 2016. godine. Najznačajniji pokazatelj uspješnosti poslovanja je **profitabilnost**. Obrt Rashlad je sposoban ostvarivati povrate na temelju raspoloživih resursa, što ga čini profitabilnim obrtom s prilično visokim postotcima udjela vlastitog kapitala u poslovanju, a što je ujedno i iznimno pohvalno za svako poslovanje.

Sagledavši sve pokazatelje kao jednu cjelinu, može se reći da obrt Rashlad **posluje jako uspješno**, bez većih iznimki. Likvidan je, nije prezadužen te postepeno smanjuje trajanja naplate potraživanja i obrtaja. Nadalje, ekonomičan je i profitabilan. Kao kritičnija godina ističe se 2017. godina, a lošiji rezultati u 2017. mogu se pripisati 2016. godini tijekom koje je obrt bilježio gubitak poslovanja. Nakon toga, nastupio je postepen i uspješan oporavak. Kao puno bolja slika poslovanja u odnosu na 2016. i 2017. godinu, svakako se mogu navesti 2018. i 2019. godina. Prema tome, može se zaključiti, kako bi obrt Rashlad i dalje trebao nastaviti težiti sve boljim rezultatima, iako i sada ima zavidne poslovne rezultate.

LITERATURA

1. Belak, V. (2006.) Profesionalno računovodstvo : prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zgombić i parneri, Zagreb
2. Belak, V. (2014.) Analiza poslovne uspješnosti, RRIF, Zagreb
3. Fidelitas d.o.o (2020) Godišnji financijski izvještaji poduzetnika za 2015., 2016., 2017., 2018. I 2019. godinu za obrt Rashlad, Vela Luka, Fidelitas d.o.o.
4. Grubišić, D. (2013) Poslovna ekonomija, Ekonomski fakultet u Splitu
5. INTTERMEDIA PROJEKT (2021.): 85% bespovratne potpore za novo radno vozilo obrta Rashlad Vela Luka, [Internet], raspoloživo na: https://intermediaprojekt.hr/uspjesne-price-primjeri-projekata/eu-fondovi-pomazu-razvoj-malog-i-srednjeg-poduzetnistva-85-bespovratne-potpore-za-novo-radno-vozilo-obrta-rashlad-vela-luka/ [18. 04. 2021.]
6. Narodne novine, (2015.): Zakon o računovodstvu, Narodne novine d.d., Zagreb, [Internet], raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2015_07_78_1493.html [18. 04. 2021]
7. Popis razreda djelatnosti prema NKD (2007.), [Internet], raspoloživo na: http://www.fzplus.hr/download/PrijavaPoreza8/Popis%20razreda%20djelatnosti%20prema%20NKD%202007.pdf [12. 02. 2021.]
8. Rashlad obrt (2021.) : O nama, [Internet], raspoloživo na: http://rashlad.com/O_nama.html [12. 02. 2021.]
9. Vidučić,Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015): Financijski menadžment IX. Dopunjeno i izmijenjeno izdanje, RRiF, Zagreb
10. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008.) Analiza financijskih izvještaja 2. prošireno izdanje, MASMEDIA, Zagreb

PRILOZI

Popis slika

Slika 1: Temeljni financijski izvještaji
Slika 2: Kratkotrajna imovina
Slika 3: Dugokotrajna imovina
Slika 4: Bilančna ravnoteža
Slika 5: Osnovna pravila gotovinskih tokova

Popis tablica

Tablica 1: Skraćena bilanca obrta Rashlad
Tablica 2: Skraćeni račun dobiti i gubitka obrta Rashlad
Tablica 3: Pokazatelji likvidnosti
Tablica 4: Pokazatelji zaduženosti
Tablica 5: Pokazatelji aktivnosti
Tablica 6: Pokazatelji ekonomičnosti

Popis grafova

Graf 1: Razlika između najmanje likvidne i najviše likvidne godine
Graf 2: Odnos koeficijenta obrta potraživanja i koeficijenta naplate potraživanja u danima

SAŽETAK

Rashlad je obrt koji se bavi proizvodnjom, ugradnjom, održavanjem i servisiranjem industrijskih uređaja u rashladnoj tehnici, uključujući i brodske rashladne sisteme. Posluju s velikim poslovnim kupcima iz cijele regije te im žele ponuditi pristupačnost i profesionalnost. Cilj ovog rada je analizirati pokazatelje uspješnosti obrta Rashlad u razdoblju od 2015. do 2019. godine. Problem rada je utvrditi posluje li obrt uspješno. U radu se koriste financijska izvješća obrta te se analiziraju pomoću pokazatelja uspješnosti (likvidnost, zaduženost, aktivnost, ekonomičnost i profitabilnost). Na kraju je donesen zaključak kako Rashlad posluje likvidno, ekonomično, aktivno i profitabilno bez prevelikih zaduženja što znači da obrt uspješno posluje.

Ključne riječi: pokazatelji uspješnosti, financijska izvješća i analiza uspješnosti poslovanja

SUMMARY

Rashlad is a trade that deals with the production, installation, maintenance and servicing of industrial devices in refrigeration technology. They operate with large-scale customers from all over the region. This company offers their customers approachability and reliability. The aim of this paper was to analyze Rashlad's performance indicators in the period between 2015 and 2019. The indicators at question were indebtedness, performance activity, economy and profitability. The aforementioned analysis was conducted using various financial reports to determine whether the trade has been operating successfully in the same time period. Based on results of those indicators it is determined that the Rashlad company, in the observed period, operated liquidly, economically, actively and profitably without excessive debts. In other words it can be concluded that the company is successful.

Key words: performance indicators, financial reports and business performance analysis